

som Spindere og Vævere — Haandværkere i det hele taget. Endvidere at Udviklingen paa Landet skulde forme sig saaledes, at man fik en umaadelig Mængde ganske smaa Landbrug, til sidst dannede efter Krapotkins Ideal, hvad for øvrigt en æret Meningsfælle her i Salen ogsaa har slaaet paa nogle Gange: saaledes at Landbruget til en vis Grad blev en Familiesag, at en Familie dyrkede nogle faa Skæpper Land under Glas; det var det, Krapotkin tænkte sig. Vi ved imidlertid intet om, hvordan den fremtidige Udvikling vil forme sig.

Her har vi netop Forskellen mellem den moderne Socialisme, Nutidens Socialdemokrati og den gamle utopiske Socialisme, de gamle Forfattere af „Solstaten“, og hvad alle de gamle Skildringer hedder, Skildringerne af Fremtidsstaten, Idealstaten, som man udmalede sig i alle Enkeltheder; Saint Simon, Fourier og Robert Owen gik til Dels i det samme Fodspor. Det var det store Fremskridt, der skete, da Karl Marx og Friederich Engels og deres samtidige viklede den moderne Arbejderbevægelse løs fra Utopierne og satte den paa Realismens og Evolutionens faste Grund. Da skete det store banebrydende Fremskridt, som førte til det moderne Socialdemokrati.

Det har fra første Færd forekommet os ørkesløst Arbejde at skildre Fremtidsstaten, Fremtidssamfundet i alle dets Enkeltheder. Min ærede Meningsfælle, vort Partis Finanslovsordfører, det ærede Medlem Hr. L. Rasmussen, slog jo netop derpaa i sin Tale, jeg tillader mig blot at supplere det lidt. Vi kan jo ikke skildre Fremtidssamfundet, bl. a. af den Grund, at ogsaa det fremtidige Samfund er i stadig fortsat organisk Udvikling. Før det kapitalistiske Samfund begyndte, kunde jo heller ikke Kapitalismens og Liberalismens Tilhængere i Enkeltheder skildre det kommende kapitalistiske Samfund. Det kunde ingen gøre i 1789, bl. a. af den simple Grund, at dette kommende kapitalistiske, liberalistiske Samfund vilde være forskelligt i 1800, i 1850, i 1900, i 1922, i 1932 — hvis det holder saa længe.

Det vil være forskelligt, fordi det er i stadig Udvikling, selve dette kapitalistiske Samfund er en historisk Periode, en Epoke i Historien. I dette kapitalistiske Samfund fandtes der en lang Tid og findes endnu Rudimenter fra en tidligere Samfundstilstand, fra Feudalismen, fra endnu længere tilbageliggende, overvundne Samfundstilstande; selve Kongedømmet, den staaende Hær, Statskirken, hører slet ikke det ægte

liberalistiske Samfund til, findes derfor ikke i det moderne Amerika.

Men i dette kapitalistiske Samfund opstaar der under Udviklingen nye Spirer, Spirer til nye Samfunds Udvikling, nye Samfundsorganer, ny Samfundsorganisation. Det er de Spirer, vi peger paa, det er Fagforeningerne, Kooperationen, som det ærede Medlem Hr. Rode i Gaar omtalte, at vi Socialdemokrater, at jeg f. Eks. i en Tale i Kolding har henvist til. Det er ingen ny Tale, det er ikke en Tale fra i Gaar eller i Lørdags, den er saa gammel som det danske Socialdemokrati — selv om der er kommet stadig mere Klarhed derover, stadig mere Kraft i Arbejdet derpaa. Vi peger paa Spirerne til det nye, det kommende Samfund, vi værner om disse Spirer, vi gøder dem, saa at de kan vokse op og udfolde sig. Det er saaledes, vi ser paa det; men naar det kapitalistiske Samfunds Koncentration fortsættes, maa det dog forme sig saaledes, at paa denne Koncentration faar det arbejdende Folk Indflydelse, og til sidst faar det arbejdende Folk, Hændernes og Hjernernes Demokrati, Magten over selve den koncentrerede Kapital, saaledes at Kapitalen, som min Meningsfælle det ærede Medlem Hr. L. Rasmussen saa træffende sagde, ikke længere bliver Folkets Herre, men dets Tjener.

Det maa være Princippet, og det opgiver vi ikke, det er Ideen i al Socialisme, det er Kærnen i Socialdemokratiets Virksomhed, saaledes maa det være, saa længe den moderne tekniske Udvikling udfolder sig, som den gør. Samfundet vil blive *mere og mere* socialistisk. Det er jo ikke saaledes, at det socialistiske Samfund en skønne Dag bliver til i Kraft af en Lov, der maaske ikke gælder for Færøerne, men i hvert Fald for det gamle Danmark, fra den 23. April 1933, eller hvornaar det nu kan blive. Socialismen indføres ikke ved Lov, ved et Dekret — en Tanke, som Hjalmar Branting med stor Ret har spottet over. Saadan gaar det ikke. Hverken ved Revolution eller ved Lovgivning alene gennemføres Socialismen, den vokser sig frem paa Demokratiets Grund, støttende sig til den moderne levende Arbejderbevægelse, den faglige og kooperative Bevægelse, gennem Arbejdernes stadig stigende Kultur og administrative Evne vokser det socialistiske Samfund frem. — Et saadant Samfund vil sikkert til at begynde med indeholde mange Rudimenter fra det kapitalistiske Samfund; det, man har betegnet som et socialistisk Samfund, og som Teoretikerne i de sidste 70 Aar har